

A KOLOZSVÁRI MAGYAR FŐKONZULÁTUS 1988-BAN

Több mint húsz évvel ezelőtt történt, hogy az 1977-es debreceni–nagyváradai Ceaușescu–Kádár-találkozó nyomán 1980-ban megnyitott kolozsvári magyar főkonzulátust az 1988. június 27-i, az erdélyi falurombolás ellen tiltakozó, százezres budapesti tömegtüntetés után a román pártvezetés azonnal bezáratta és a diplomatákat a város elhagyására kényszerítette.¹ Az alábbiakban egy, Vékás Domokos egykori főkonzul² 1988. decemberi jelentéséből kiemelt részletet közlünk, amely talán megvilágítja a bezárás közvetlen körülményeit és lefolyását. A jelentés eredetileg 12 oldal terjedelmű gépelt irat, amely hat részből áll. Az első három bekezdésben a főkonzul a képviselőlet adminisztratív és infrastrukturális viszonyait ismertette, a tisztviselők lakásviszonyait és az épület tulajdonjogának kérdését (valamint a világháború előtti magyar konzulátus épületének ügyét). A negyedik részben azok listáját találjuk, akikkel a kolozsvári és az erdélyi magyar értelmiségből a képviselőlet kapcsolatot tartott. Az általunk is közölt V–VI. rész után a főkonzul összefoglalta tapasztalatait és javaslatait: ezeket a részleteket azonban a közléskor elhagytuk. A magyar–román viszonyról sokan gondolták ebben az időszakban, hogy mélyebben már nem is lehetne. Mint kiderült: lehetett. A dokumentum átengedését köszönjük Szokai Imrének, az MSZMP KB külügyi osztálya valamikori munkatársának, majd helyettes vezetőjének, a Külügyminisztérium egykori helyettes államtitkárának (1990–1991).

*

[...] A főkonzulátus tevékenységét a magyar–román konzuli egyezmény szellemében végezte. Következésképpen betartotta a nemzetközi diplomáciai normákat. Munkásságával elismerést és megbecsülést váltott ki mind a konzuli kerület hivatalos köreiből, mind a magyar és román nemzetiségű lakosság körében, különösen a kulturális, tudományos, művészeti élet kiemelkedő magyar és román képviselői között.

A főkonzulátus tevékenységét elismeréssel illették a romániai főkonzulati hivatalok (a temesvári jugoszláv, a konstancai szovjet, kínai, csehszlovák, török főkonzulátusok), valamint számos bukaresti diplomáciai képviselőlet.

A főkonzulátus mindvégig az MNK [Magyar Népköztársaság] politikájának a kisugárzását jelenítette. Ennek hatásától a Ceaușescu-rezsim minden eszközzel igyekezett elszigetelni saját állampolgárait. A magyar–román viszony éleződésével mind világosabbá vált, hogy a jelenlegi román vezetés csak a megfelelő alkalomra vár, hogy

¹ A történelmi háttérrel lásd FÖLDES György: *Magyarország, Románia és a nemzeti kérdés 1956–1989*, Napvilág, Budapest, 2007, 411–415.

² Vékás Domokos (1926–1995) az udvarhelyszéki Kisgalambfalván született és egyetemi tanulmányait még a Bolyai Egyetemen kezdte meg. 1984 és 1988 között volt kolozsvári magyar főkonzul.

a főkonzulátus működését megszüntesse. A debreceni román főkonzulátus 1985. december 31-ei felszámolása óta ez a román törekvés egyre nyilvánvalóbb lett. 1987. tavaszán a román külügyminiszter már meg is fogalmazta a bezárásra irányuló elgondolásukat.

1988. június 27-én a budapesti Hősök terén megtartott nagyszabású demonstráció elítélte a Ceausescu-rezsim politikáját és szolidaritásáról biztosította a romániai magyarságot, új alapokra kívánta helyezni a két nép viszonyát.

Másnap, 1988. június 28-án a román vezetés – válaszul a budapesti tüntetésre – azonnali hatállyal megszüntette a főkonzulátus működését, s 48 órát engedélyezett arra, hogy a főkonzulátus teljes személyi állománya, járművei elhagyják Románia területét, a főkonzulátus hivatali épületét és minden lakását kiürítve átadja a román szerveknek.

A főkonzulátus június 28-án élte a megszokott életét. 17.20 órakor bukaresti nagykövetségünk telefonon közölte a fenti román döntést. Ezt követően a budapesti Külügyminisztérium is megerősítette ezt és a szükséges intézkedés megtételét, a kiürítés végrehajtását rendelte el.

18.00 órakor valamennyi munkatárssal rendkívüli értekezleten ismertettem a román döntést, a gyakorlati tennivalókat. Megkezdődött a fegyelmezett, átgondolt felkészülés.

A 48 óra alatt számos ismerős, barát, magyar és román személyiség jelentkezett személyesen vagy telefonon. Sajnálkozásukat, megdöbbenésüket fejezték ki a durva bukaresti döntés miatt. Búcsúzni még többen készültek, de az őrség már nem engedte megközelelni a hivatali épület utcáját.

Az ügyek továbbvitelére a nagykövetségünkről dr. Nagy Károly, a Külügyminisztériumból Dékány András érkezett Kolozsvárra.

Június 30-án – az indulás napján – a román KÜM részéről érkezett 2 főt kívánt összehozni a magyar megbízottakkal a Kolozs megyei tanács VB titkára.

A megbeszélésre a főkonzuli rezidencián került sor, román részről közölték, hogy a vámeljárást Kolozsváron kívánják lefolytatni, s az épületek (lakások) átvételét megkezdik.

Közöltük, hogy a menet indulásra készen áll. Vámeljárással nincsen lehetőség Kolozsvárra. Ha ténylegesen segíteni akarnak, ezt a segítséget engedélyezzék a határátkelő pontra. Ilyen döntés mellett valóban nagy szükség van erre.

A főkonzulátusról 11 órakor indult el a gépkocsikonvoj. Sem a főkonzulátus munkatársai, sem a Budapestről küldött csoport tagjai két nap óta egyáltalán nem aludtak. Ilyen körülmények között tettük meg az utat a határra, majd Budapestig.

Az útvonalon, ahol elhaladtunk, mindenütt szomorúan integettek az emberek. Az útvonalat a határig a román rendőrség biztosította.

Vigyázott arra, hogy az egyes településeken ne csoportosulhasson a lakosság. [...]

(Vékás Domokos: *A kolozsvári magyar főkonzulátus 1988-ban*, 1988. december, 8–10. oldal)

A voronyezsi kormányzói palota